

Milan Vincetič

NI PRIHODNOSTI V SAMOVŠEČNEM EMONOCENTRIZMU

Pred skoraj petnajstimi leti, ko sem se vrnil v Soboto, se mi je res zdelo, da sem za večno odrinjen in v talonu, ki ga ne bo nihče nikoli več pridvignil. Vem, da se podobna slika mota tudi danes v glavah ustvarjalcev, ki še niso »prodrli«; kot urednik za literaturo pri reviji Mentor prebiram vedno znova v priloženih pismih, da je treba kakorkoli »priti v vesoljno Ljubljano«. Seveda v Ljubljano kot metaforo priznanja in uveljavitve, ki je dandanes resda, pa če priznamo ali ne, a seveda samo v naši deželi, skorajda odločilna. Zunaj meja, pa naj se še tako šopirimo, ni kaj dosti slišati zanjo. Se spominjate nastopa naših uveljavljenih literatov v Londonu?

Danes nimam več občutka »zapostavljenosti«, čeprav vem, da se v nekaterih literarnih revijah pojavljajo vedno znova ista imena, da smo Prekmurci nekako zradirani iz sodobnih antologij slovenskega pesništva...; da ni bil le ključ umetniškost teksta, mi je jasno, pa vendar se preveč ne vznemirjam. Vem namreč, da se ljubljanska kulturniška kuhinja prevečkrat zasmodi in da se oblački smradu poležejo šele v provinci.

Vedno znova srečam tudi v Ljubljani svoje stanovske kolege, ki se, tako kot jaz v svoji »provinci«, zapirajo v svoje kabinete in mirno ustvarjajo zunaj razvpitega in smešnega Kulturnega foruma ali novorevijaškega blagoslova. Konec koncev se mi v vesoljni Ljubljani najbolj smilijo priznani slovenski književniki, ki kot odsluženi paži capljajo za svojim izvoljenim knezom! Kaj takega v moji provinci, hvala bogu, ni! Takšne province pri nas ni! V neki zaplankani, zanje sibirski Soboti, kjer imam blažen mir pred vsemi emonocentrizmi, v Soboti, kjer neobremenjen pošiljam prispevke po pošti, zavedajoč se, da nisem in ne bom v nobeni kulturno-politični igrici. Res je, po osamosvojitvi so se razdalje čudovito skrajšale, vendar so se razlike (na vseh področjih) premosorazmerno povečale. Sobota ni več neko zarobno, zakotno mestece, neko grlo za mednarodni tranzit ali metropola slovenske žitnice. Sobota se razvija v prijeten regionalni center in prav združba slikarjev, piscev (poleg mene še Feri Lainšček, Robert Titan-Felix, Branko Šömen, Jože Olaj in Karolina Kolmanič) ter muzealcev tvori jedro, iz katerega že poganja »mladika«.

Konec koncev ni prihodnost naše dežele v zadržem, samovšečnem emonocentrizmu, temveč v regionalni povezavi, pa naj se sliši še tako neosamoupravljalško; zdi se mi, da danes province niso več tako dušljive kot v ranjki domovini, kajti moji kolegi pisci vse bolj in bolj bežijo iz »centra« in prav to je morda dovolj očitno znamenje, da je »nekaj gnilega v deželi ljubljanski«.

Navsezadnje pa je pisatelj vendarle samotar, opazovalec, ki potrebuje le jasen in širok razgled s svojega neopaženega okna, skozi katerega se svet robi v drugačnih, a ne nevsakdanjih barvah.

Satnjevci, 1. 2. 1996